

Za četrti samoprispevek

Občinske konference SZDL vseh ljubljanskih občin so na svojih zasedanjih oblikovale – na podlagi javne razprave v krajevnih skupnostih, delovnih organizacijah in skupnostih ter društvih – stališča, predloge in zahteve delovnih ljudi in občanov o možnem programu četrtega samoprispevka v Ljubljani.

Na podlagi večinskega stališča delovnih ljudi in občanov in njihove podpore urejanju najbistvenejših ekoloških problemov je mestna konferenca SZDL Ljubljana na svoji 16. seji dne 8. 10. 1986 sprejela

sklep

da predlaga Skupščini mesta Ljubljane v obravnavo in sprejem sklep o razpisu referenduma za uvedbo samoprispevka IV v mestu Ljubljani. Ta predlog obsega tudi program izgradnje objektov in naprav. Hkrati je mestna konferenca SZDL sprejela dodaten predlog, da delegacije in zbori skupščin preučijo vključitev izgradnje vodohrama na grajskem hribu ter priključnega vodovoda in prestavitev kanalizacijskega kolektorja A-4 ob Vilharjevi cesti v program samoprispevka IV in se o tem opredelijo.

V javni razpravi so bili največkrat izpostavljeni nekateri predlogi, vprašanja in zahteve občanov in delovnih ljudi, na katere Operativni štab daje naslednje odgovore oziroma predloge:

● Zakaj samoprispevek?

Zato, da bi hitreje odpravili nekatera bistvena žarišča onesnaženosti in neurejenosti v našem življenjskem in delovnem okolju, ki škoduje našemu zdravju in okolju. Tudi zato, ker bomo s samoprispevkom usmerili naše napore na bistvene naloge, s tem pa vzbudili široko akcijo gospodarstva in drugih dejavnikov, da se razmere začnejo popravljati in urejati. Zato, da bomo imeli neposreden nadzor pri uresničevanju sprejetih nalog ter izboljšali našo organiziranost in zakonitost. Torej zato, da učinkovitejše posežemo v razmere in združimo vse naše vire in moči!

Ob širokih razpravah o družbenem planu Ljubljane za obdobje 1986–1990, ki je bil sprejet lani decembra 1985, je bilo predvideno, da se tudi s samoprispevkom razrešujejo problemi razvoja mesta. Na podlagi pozitivne odločitve delovnih ljudi in občanov Ljubljane novembra 1986 bi bilo s tem samoprispevkom mogoče zbrati nenadomestljivo pomembna sredstva za reševanje perečih ekoloških in prostorskih problemov Ljubljane.

● Zakaj moramo s sredstvi samoprispevka prednostno reševati probleme varstva in izboljšanja okolja?

Vse analize in bilance kažejo, da bi z redno združenimi viri iz prispevkov delovnih ljudi in sredstev gospodarstva, pa tudi s krediti, pereče probleme varstva in izboljšanja okolja reševali še več desetletij. Gospodarstvo samo, zlasti nekateri veliki onesnaževalci, je že in bo še naprej izdvajalo sredstva za zdravo in čisto okolje, ne glede na težko ekonomsko situacijo. Vendar je potreben skladnejši in celovitejši nastop vseh dejavnikov pri reševanju teh problemov. Brez učinkovitih sprememb v ravnanju onesnaževalcev okolja in solidarnega odpravljanja virov onesnaževanja ne more biti uspešna nobena preventiva. Veliko prebivalcev in gostov bi hudo občutilo posledice neurejenega okolja in škodljivih pojavov. Ne nazadnje s tem sami odločamo kaj, kdaj in kako bomo rešili!

Z odpravljanjem problemov ne kaže odlašati, saj postajajo škodljive posledice huda ovira tudi za razvojna prizadevanja v mestu. Stroški urejanja prostora in komunalnega vzdrževanja zdaj rastejo; v bolj zdravih in varnih razmerah bodo za nas lažje sprejemljivi in nadzorovani. S takšno obrazložitvijo je bil že ob sprejemanju planov do leta 1990 v skupščinah občin in mesta predviden četrti samoprispevek, saj je bil povsod poudarjen interes prebivalcev za hitrejše razreševanje nakopičenih

problemov v mestu in okolici, oziroma v vseh petih ljubljanskih občinah. Urbanizacija z dosedanjimi možnostmi ni razreševala teh problemov in če še tako grajamo naš dosedanji odnos do okolja, nam ostaja le eno: z združenimi moči in viri reševati probleme.

● Ali obstaja predlog celovite rešitve problemov varstva in izboljšanja okolja?

Skupščina mesta Ljubljane že obravnava okvirni in celoviti program varovanja in izboljšanja okolja v ljubljanskih občinah do 1990, v katerem so tudi naloge, ki naj bi jih s sredstvi samoprispevka hitreje in temeljiteje razrešili do konca 1991. Na tej podlagi bodo v vseh organizacijah in skupnostih konkretno določene naloge, ki jih moramo razrešiti. Ob tem moramo poudariti, da smo lani decembra sprejeli tudi dolgoletni plan »Ljubljana 2000«, z novo urbanistično zasnovo, ki temelji na strogem upoštevanju ekoloških faktorjev. Marsikje ugotavljajo, da to ni povsem ekološki program in da se ustrezno ne obnašajo tisti, ki bi morali preprečiti onesnaževanje in posledice za ljudi! Ta program, tako je ocenila tudi javna razprava, je naravnost na bistvena žarišča onesnaževanja in neurejenosti okolja, česar pa ni mogoče kot z nožem odrezati od urejanja prostora. Priznati moramo, da ni bilo doslej dovolj učinkovitih prizadevanj na nobeni ravni, posledice tega pa nas vse udarjajo. Samoprispevek za reševanje bistvenih problemov ljubljanskih občin je hkrati pobuda in najresnejše opozorilo, da bo moralo gospodarstvo in vsak onesnaževalec okolja še posebej, storiti svoje, **da bomo imeli čisto ozračje, zdravo pitno vodo, neonesnažena tla, več miru in zdravja, urejeno središče in dobro zaledje.** S samoprispevkom ne bomo rešili vsega; mnogo več tega lahko dosežemo še z varčevanjem, kulturnim odnosom, preventivo in doslednim spoštovanjem predpisanega reda. Potrebna je vzgoja, boljše raziskovalno delo, skrbnejše upravljanje, odločnejši nadzor in vzajemnost. **Delamo zase, za naše otroke in vnuke!**

● Kako je z dokumentacijo, potrebno za izvedbo nalog iz predloženega programa samoprispevka?

Pri predstavitvi vsakega predlaganega objekta navaja nosilec investicije stanje pripravljanja dokumentacije. Za nekatere objekte so projekti in rešitve pripravljene, da bo mogoče takoj pričeti z uresničevanjem nalog iz samoprispevka.

V programu so predvideni tudi objekti, za katere so potrebne še dodatne raziskave in odločitve o najustreznejši rešitvi, preden bo pridobljeno ustrezno dovoljenje oz. se bo pričela gradnja. Pristojne službe in organi bodo obravnavali pripravo projektov in urejanje ustreznih dovoljenj prioritarno – z odgovornostjo, da se kvalitetno in v predvidenem roku

potrebno zemljišče ter pridobil lokacijsko dovoljenje za vse objekte in naprave na deponiji. Gradbeno dovoljenje pridobiva skladno z investicijskim programom in s programi letnih etap ter zagotavljanjem sredstev. Trenutno pridobiva gradbeno dovoljenje za tehnologijo odlaganja ter gradnjo vodovoda in elektrike po dovozni cesti do platoja v dolžini približno 1100 metrov. V prihodnjih letih bo treba pripraviti glavne projekte in pridobiti gradbena dovoljenja za preostali program.

Vrednost investicije je po investicijskem programu – po cenah iz decembra 1985 – 3613 milijonov dinarjev. Doslej je bilo v gradnjo sanitarne deponije vloženi 703 milijone dinarjev, tako da je za uresničitev zadnjih dveh etap treba zagotoviti še 2910 milijonov dinarjev.

NOSILCI NALOG:

Komunalna skupnost ljubljanskih občin,
Območna vodna skupnost Ljubljanica–Sava,
Sklad stavbnih zemljišč ljubljanskih občin,

DO Komunalno podjetje Ljubljana – TOZD Javna higiena

INVESTITOR:

DO Komunalno podjetje Ljubljana – TOZD Javna higiena

ODGOVORNE OSEBE:

Janez Sluga, dipl. ing. arh., glavni direktor Komunalnega podjetja Ljubljana

Viktor Pirnat, ing. gr., pomočnik glavnega direktorja Komunalnega podjetja Ljubljana

Dušan Butina, dipl. ing. gr., direktor KPL TOZD Javna higiena

**DA
BO TUDI
JUTRI
ŽIVLJENJE**

V prvo fazo gradnje čistilne naprave bodo zajeti objekti za grobo mehansko čiščenje, objekti za izločanje usedljivih, po potrebi pa tudi lebdečih in dela raztopljenih snovi ter naprave za presnovno in zgoščevanje blata.

Pri presnovi blata, izločenega v postopku čiščenja, ki bo potekala v zaprtih ogrevalnih gniliščih, se bodo organske snovi v blatu v veliki meri razkrojile, s tem bomo pridobili gniliščni plin (v glavnem metan). Ta plin bo osnova za energijsko oskrbo čistilne naprave, saj bo poganjal plinske motorje in dajal potrebno energijo za ogrevanje gnilišč.

Mineralizirano blato bo zgoščeno, kar bo omogočilo mešanje blata s trdimi komunalnimi odpadki na odlagališču komunalnih odpadkov. Promet blata bo urejen tako, da ne bo potekal skozi obstoječe naselje Zalog. Mešanica komunalnih odpadkov in presnovljenega blata iz čistilne naprave se stabilizira hiteje kot sami komunalni odpadki, s tem je zmanjšana tudi nevarnost nastajanja neprijetnih emisij na odlagališču komunalnih odpadkov.

Gradnja centralne čistilne naprave Ljubljana, ki spada med najpomembnejše komunalne objekte v našem mestu, je zahtevala že v svoji zasnovi obsežna in strokovno zahtevna pripravljala dela. Tako potekajo sistematične meritve in analize že od leta 1975. Opravljene so bile tudi številne študije in raziskave, ki zajemajo predvsem tehnološke probleme. Za napravo je že izdelan lokacijski načrt, ki je predložen pristojni občinski skupščini. Strokovnjaki SMELTA s številnimi sodelavci pripravljajo projektno dokumentacijo, ki bo izdelana v mesecu oktobru tega leta in bo služila za razpis.

Med tehnično pomembna in materialno zelo zahtevna že opravljena dela spadata dograditev povezovalnega kanala vse do centralne čistilne naprave, kakor tudi odkup zemljišča za čistilno napravo.

Doslej je bilo v navedena in druga dela vloženi dve milijardi dinarjev, za gradnjo centralne čistilne naprave same pa bo potrebno vložiti še 9,5 milijarde dinarjev. 30 odstotkov zneska naj bi zagotovili s četrtem samoprispevkom.

Začetek del je možen v letu 1987, ob koncu srednjeročnega obdobja pa naj bi bila prva faza centralne čistilne naprave zgrajena in naj bi pričela obratovati.

Investitor centralne čistilne naprave bo delovna organizacija Vodovod-Kanalizacija, nad realizacijo naloge bdi Svet centralne čistilne naprave, ki ga je imenoval Izvršni svet Skupščine mesta Ljubljane. Ta svet sestavljajo priznani jugoslovanski strokovnjaki za področje čiščenja odpadne vode in vidni družbenopolitični delavci.

ODGOVORNE OSEBE:

Drago Lipič, dipl. ing. geod., glavni direktor DO Vodovod-Kanalizacija Ljubljana,

dr. Jože Kolar, dipl. ing. gr., namestnik glavnega direktorja DO Vodovod-Kanalizacija,

Tome Zevnik, direktor DO VO-KA, TOZD Kanalizacija

IZGRADNJA ODLAGALIŠČA KOMUNALNIH ODPADKOV

Na podlagi raziskave alternativnih lokacij in idejne rešitve sanitarnega deponiranja odpadkov se je Ljubljana v svojem dolgoročnem planu razvoja do leta 2000, v srednjeročnih dokumentih občin in mesta ter v planih in programih Komunalne skupnosti ljubljanskih občin, opredelila za gradnjo centralnega odlagališča odpadkov na Barju, južno od obstoječega smetišča.

Varno, higiensko neoporečno odlaganje odpadkov zahteva tehnologijo, ki sicer ni poceni, je pa cenejša, če je na eni sami lokaciji in če zagotavlja prostor za odlaganje odpadkov za več desetletij. Projekt urejanja novega odlagališča je zasnovan tako, da se najprej zgradi obodni nasip okoli deponije (tega že grade) in nato odpadke odlagajo v pasovih od severa proti jugu. S tem je čelo obrnjeno vedno proč od naselij in zavarovano z obodnim nasipom.

Naselja bodo vizualno in ekološko zaščitena tudi, ko bodo po severovzhodni brežini odlagališča gosteje zasajana drevesa. Širjenje smrada bo preprečilo znotraj deponijskega telesa vzpostavljeno odsesavanje bioplina oziroma stalen podtlak. Da ne bo možen dostop, bo okrog odlagališča zgrajena ograja, razpihani papir in druge predmete pa bodo ustavljali posebni prenosni mrežasti panoji ob čelu deponije.

Tehnologija odlaganja odpadkov predvideva gradnjo večih objektov in uveljavitev ukrepov, s katerimi bo preprečeno onesnaževanje bodisi zraka s smradom iz deponijskih plinov, bodisi podtalnice in vodotokov z onesnaženimi izcednimi vodami. Tako sta predvidena nasipavanje odpadkov na prej pripravljeno nepropustno podlago iz elektrofilterskega pepela na površini skoraj 40 ha in gradnja 3 kilometre dolgega neprepustnega nasipa okrog deponije, ki bo prav tako izdelan iz elektrofilterskega pepela.

Z moderno tehnologijo, kakršna je predvidena na novem odlagališču, bo izdelanih več postopkov, ki bodo vplivali tudi na ekonomičnost investicije. Med temi je uvajanje tako imenovanega »prisilnega odplinjevanja«. Pri tem postopku odsevajo bioplina iz razpadajočih odpadkov po prej vgrajenih dreznatih ceveh. Z bioplino bomo proizvajali električno energijo za potrebe odlagališča in bližnjih objektov.

Centralno odlagališče odpadkov Barje bo lahko sprejemalo le komunalne odpadke kot so: gospodinjski, ulični in gradbeni odpadki, kondicionirane in dehidrirane gošče iz uličnih jaškov in čistilnih naprav komunalnih odplak, elektrofilterski pepel iz toplarne, izrabljeni livarski pesek in razne odpadke, ki niso nevarni.

Predvidena letna zmogljivost odlagališča je 700.000 kubičnih metrov odpadkov za dobo več kot 20 let. Tako velika količina odpadkov zahteva, da uvedemo najsodobnejšo tehnologijo, sodobno mehanizacijo, stroge sanitarne ukrepe za varstvo okolja in dobro organizirano strokovno usposobljeno službo.

Za to investicijo je bil že v letu 1980 izdelan in v letu 1983 dopolnjen investicijski program, ki je predvideval realizacijo odlagališča v šestih letnih etapah. Od teh so bile prve tri v letih 1983, 1984 in 1985 že realizirane v načrtovanem obsegu, četrta etapa je v gradnji, predvideni sta še dve etapi v letih 1987 in 1988.

Program del

V prvih treh etapah so poleg raziskav s področja hidrologije, geologije, hidrometeorologije, arheologije in vpliva na okolje ter odkupa zemljišč opravili pripravljala dela in zgradili naslednje večje objekte:

- začasni most z dostopno cesto,
- delovno ploščad odlagališča,
- novi armiranobetonski most prek potoka Cernovec,
- novo asfaltno dovozno cesto,
- elektronsko kamionsko tehniko,
- delno pripravo odlagališčnega prostora,
- meteorno in fekalno kanalizacijo na delovni ploščadi,
- krajinsko in ekološko sanacijo stare deponije.

V zadnjih dveh etapah bo potrebna še:

- gradnja objektov upravljanja in varovanja (garderobe, sanitarije, prehrana zaposlenih in podobno)
 - gradnja objektov za vzdrževanje naprav in mehanizacije,
 - gradnja garažnih in skladiščnih objektov,
 - dokončna izgradnja komunalne infrastrukture,
 - gradnja in oprema zaklonišča,
 - gradnja obodne ceste in jarkov za meteorno vodo,
 - gradnja sistema zajemanja in zbiranja izcednih vod v bazenih,
 - gradnja sistema prisilnega odplinjevanja z izkoriščanjem bioplina za električno in toplotno energijo,
 - dokončna krajinska in ekološka sanacija stare deponije.
- Investitor je za celotni program odlagališča že odkupil

izpolni program samoprispjevka. Nosilci investicij pa so polno odgovorni za pripravo in izvedbo projektov, ko morajo dobiti vsa soglasja in prestati strokovno preverjanje, prav tako pa na natečajih poiskati najustreznejše izvajalce del.

● **Kako je z zagotovitvijo finančne konstrukcije programa samoprispjevka?**

V finančni konstrukciji programa četrtega samoprispjevka je zajetih deset različnih finančnih virov, saj morajo bistven delež prispevati nosilci investicij, ki so tudi najemniki bančnih kreditov, na tej podlagi pa se določajo tudi sredstva samoprispjevka. Okvirne vsote so bile določene že s srednjeročnimi plani, dokončne odločitve pa bodo sprejemale skupščine SIS in organi, ki imajo takšna pooblastila – tako v delovnih organizacijah kot v bankah in skladih. Do sprejetja sklepa Skupščine mesta Ljubljane o razpisu referendumu mora biti finančna konstrukcija dokončno opredeljena in preverjena na podlagi v javni razpravi popravljenega programa. Z uresničevanjem samoprispjevka je nakazana tudi odgovornost vseh drugih financirjev, da se naloge uresničijo.

● **Ali so rok uresničitve programa realni?**

Nosilci investicij s podpisani odgovornih osebnosti zagotavljajo njihovo uresničljivost in realnost. Če bi raziskave pokazale, da so možne tehnološko boljše rešitve od sedaj znanih in izbranih, bo takšno koristno spremembo dovolil samo najvišji organ – delegatska skupščina samoprispjevka IV. – na podlagi splošno sprejemljive strokovne ter finančne argumentacije. O tem mora biti obveščena javnost.

● **Kako je s cenzusom oz. z oprostitvijo plačevanja?**

Operativni štab je, ob upoštevanju stališč predsedstva MK SZDL Ljubljana in predlogov iz javne razprave zlasti društev upokoencev, predložil naslednje rešitve: plačevanja samoprispjevka naj bodo oproščeni vsi, ki ne dosegajo 70% povprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v Ljubljani, kar pomeni 74.722 din v preteklem polletju in kar bo razbremenilo okoli 40% upokoencev in okoli 5,8 delavcev z najnižjimi osebnimi dohodki. Operativni štab meni, da iz objektivnih razlogov niso uresničljive druge podrobnejše ali posebne opredelitve, saj bi se s tem zapletli pri odločitvah in akcijo obremenjevali z novimi stroški in postopki.

Ne glede na zgoraj povedano, pa zakon določa, od katerih prejemkov se ne plačuje samoprispjevka, kar je v gradivu oziroma obrazložitvi sklepa o razpisu referendumu že posebej navedeno.

Strokovna in administrativna opravila v zvezi z odločanjem o oprostitvi plačevanja samoprispjevka v izjemnih primerih – ko bi iz upravičenih razlogov bistveno bil poslabšan materialni položaj upokojenca ali delavca – bodo opravljali Centri za socialno delo. Mejne vsote za določanje oprostitve plačevanja samoprispjevka se bodo dvakrat letno usklajevale z rastjo življenjskih stroškov oz. osebnih dohodkov.

Operativni štab je izračunal, da bi skupen znesek samoprispjevka v vseh petih letih plačevanja predstavljal okoli 90% enega mesečnega osebnega dohodka oz. mesečne pokojnine. Razdeljeno na 60 mesecev to ne bo preveliko breme, zbrana sredstva pa bodo omogočila hitrejšo rešitev problemov in odpravo mnogih hudih problemov, ki tarejo danes nas in bi lahko bili huda ovira za naše potomce jutri.

● **V javni razpravi so bili predlogi po oblikovanju teles, ki naj neposredno spremljajo izvrševanje programa.**

Operativni štab je to pobudo vgradil v predlog sklepa o razpisu referendumu. Družbeno-strokovne svete, sestavljene iz predstavnikov občanov in delovnih ljudi, strokovnjakov iz znanstvenih inštitucij, družbenopolitičnih organizacij in društev, naj bi po tem predlogu imenovala Skupščina mesta Ljubljane za vsak projekt posebej.

Nadzor nad celoto programa je po sklepu razviden iz obrazložitve sklepa, katerega besedilo se objavlja kot priloga gradiva za razpravo v delegacijah.

● **Ob dosedanjih treh samoprispjevkih je bilo med njihovo realizacijo obveščanje javnosti pomanjkljivo. Zakaj?**

Tudi v sistemu informiranja in v organiziranju dejavnosti za

varstvo okolja zaostajamo za potrebami! Operativni štab predlaga MK SZDL Ljubljana kot najvišjemu organu te najširše družbenopolitične organizacije, naj posveti vso skrb rednemu, pogostemu in natančnemu obveščanju najširše javnosti o problemih in poteku dela. Organi četrtega samoprispjevka, družbeno-strokovni svet ob vsakem objektu, kakor tudi družbeno-politične skupnosti in njihovi organi, pa »Dnevnik« in »Radio Glas Ljubljane«, morajo vsak zase in vsi skupaj odgovorno skrbeti za obveščanje občanov in delovnih ljudi vseh petih ljubljanskih občin.

● **Ali v primeru četrtega samoprispjevka ni premalo izpostavljena solidarnost občanov in delovnih ljudi vseh petih občinskih skupščin.**

Da, to je morda res. Vendar Operativni štab meni, da se bo ta solidarnost pokazala predvsem na voliščih pri opredeljevanju ZA reševanje problemov čistega zraka, zdrave in sigurne oskrbe z vodo ter odstranjevanja odpadkov in odplak. Izkazali naj bi jo vsi mi, ki smo že z dosedanjimi samoprispjevki mnogo dobili, nekateri več, nekateri manj, kot celota pa vsi.

● **Ali ne bodo nekatere občine s četrtem samoprispjevkom dobile več, druge pa manj?**

Zraka, vode in odpravljanja nesnage v tako enotnem prostoru, kot je ljubljanska kotlina, ne moremo deliti z občinskimi mejami. Zato je tudi program tako zastavljen, kot so se zanj opredelili delovni ljudje in občani vseh petih ljubljanskih občin.

Operativni štab še enkrat poudarja, da odločitev za četrti samoprispjevka ne pomeni dodatne, nove obremenitve osebnih prejemkov. Gre le za nadaljevanje našega dosedanjega financiranja izbranih nalog in referendumskega ZA, tistega ZA, ki je skupnosti prebivalcev Ljubljane že zagotovil tisoče novih mest v otroških vrtcih, osnovnih šolah, domovih za ostarele občane in zdravstvenih domovih, pa tudi mnogo novih delovnih mest! Zdaj temu priključujemo program najbolj temeljnih zahtev za zdravo življenje v mestu. S četrtem samoprispjevkom bomo, ker gre za izboljšanje, prešli od dolgoletnih napovedi k dejanjem. Zato: ZA!

DA
BO TUDI
JUTRI
ŽIVLJENJE